

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเปรียบเทียบขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตอำเภอเมือง กับครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัศึกษานอกเขตอำเภอเมือง และเพื่อเปรียบเทียบขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาชายและครูพลศึกษาหญิงที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษา

10 องค์ประกอบ คือ

- ลักษณะของงาน
- สภาพการปฏิบัติงาน
- ความมั่นคงของงาน
- ความเจริญก้าวหน้า
- เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล
- ความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา
- การได้รับการยอมรับและรู้สึกประสบความสำเร็จ
- นโยบายและการบริหารงาน
- การบังคับบัญชาและความเชื่อมั่นในตัวผู้บังคับบัญชา
- สถานภาพทางสังคม

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 400 คน และได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 352 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88 แยกเป็นครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนเขตอำเภอเมือง 122 คน คิดเป็นร้อยละ 34.7 และเป็นครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนนอกเขตอำเภอเมือง 230 คน

คิดเป็นร้อยละ 65.3 และจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 352 คน แยกเป็นครูพลศึกษาชายจำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 76.1 และเป็นครูพลศึกษาหญิง จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 23.9

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยคิดเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบระดับขวัญในการปฏิบัติงานระหว่างกลุ่มตัวอย่างประชากรสองกลุ่มโดยใช้ค่าที (t - test) แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 26-30 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเอกพลศึกษา

2. ครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่ามีขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงในด้านต่อไปนี้ คือ ลักษณะของงาน สภาพการปฏิบัติงาน ความมั่นคงของงาน ความเจริญก้าวหน้า ความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา การได้รับการยอมรับและรู้สึกประสบความสำเร็จ นโยบายและการบริหารงาน การบังคับบัญชาและความเชื่อมั่นในตัวผู้บังคับบัญชา และสถานภาพทางสังคม เว้นแต่ในด้านเงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล พบว่ามีขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำ

เมื่อพิจารณาขวัญในการปฏิบัติงานโดยส่วนรวมแล้วสรุปได้ว่า ครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง

3. จากการเปรียบเทียบขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนเขตอำเภอเมืองกับครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนนอกเขตอำเภอเมือง พบว่า ครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนเขตอำเภอเมืองกับครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนนอกเขตอำเภอเมืองมีขวัญในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4. จากการเปรียบเทียบขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาชายกับครูพลศึกษาหญิงที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าครูพลศึกษาชายและครู

ผลศึกษาหญิงที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีขวัญในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ครูผลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 26-30 ปี ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า เป็นวัยที่เหมาะสมกับการสอน วิชาผลศึกษา ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเอกผลศึกษา ซึ่งนับว่าเป็น ผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการสอนวิชาผลศึกษา ดังที่ บุษเชอร์ (Bucher 1955 : 135) ได้กล่าวไว้ว่า "การสอนวิชาผลศึกษาที่จะให้ได้ผลดีนั้น ครูผู้สอนควรมีวุฒิผลศึกษาโดยตรง เพื่อที่จะได้ถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ทศนคติ และแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน"

2. ครูผลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีขวัญในการปฏิบัติงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง คือ ในด้านลักษณะของงาน สภาพการปฏิบัติงาน ความมั่นคงของงาน ความเจริญก้าวหน้า ความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา การได้รับการยอมรับและรู้สึกประสบความสำเร็จ นโยบายและการบริหารงาน การบังคับบัญชาและความเชื่อมั่นในตัวของผู้บังคับบัญชา และสถานภาพทางสังคม เว้นแต่ในด้าน เงิน เดือนและผลประโยชน์ เกื้อกูลมีขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำ ผู้วิจัยมีความเห็นดังนี้

2.1 การที่ครูผลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงในด้านลักษณะของงาน สภาพการปฏิบัติงาน ความมั่นคงของงาน ความเจริญก้าวหน้า ความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา การได้รับการยอมรับและรู้สึกประสบความสำเร็จ นโยบายและการบริหารงาน การบังคับบัญชาและความเชื่อมั่นในตัวผู้บังคับบัญชา และสถานภาพทางสังคม อาจเป็น เพราะครูผลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้สอนรายวิชาผลศึกษาที่ต้องกับความถนัด ได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีอิสระในการปฏิบัติงาน มีความสะดวกในการเดินทางไปโรงเรียนที่ปฏิบัติการสอน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนและหลักปฏิบัติต่าง ๆ ในหมวดวิชาเหล่านั้น มีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็นใน

การปฏิบัติงานในโรงเรียนได้อย่างเต็มที่ มีความพึงพอใจในกฎระเบียบและนโยบายของทางราชการ จึงทำให้มีขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง ดังที่ อุตัย หิรัญโต (2523:218) กล่าวว่า "การมอบหมายงานให้บุคคลปฏิบัติหรือรับผิดชอบนั้น ถ้าการมอบหมายงานเป็นที่ถูกใจ ถูกกับความถนัด ถูกกับนิสัยใจคอ เขาย่อมพึงพอใจและทำงานด้วยความสุขขวัญในการปฏิบัติงานก็เกิดขึ้นตามมา" และ แอนเดอร์สัน และแวนไดค์ (Anderson and Vandyke 1974 : 7488 - A) ได้กล่าวว่า "ขวัญในการปฏิบัติงานของโรงเรียนที่ดีนั้นจะต้องประกอบด้วยครูมีความเห็นพ้องด้วยกับวัตถุประสงค์ มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การได้ใช้ความสามารถให้เป็นประโยชน์ และสามารถปฏิบัติตามนโยบายของโรงเรียนได้"

นอกจากนี้ครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังมีความมั่นใจในตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดำรงอยู่ มีความรู้สึกว่ามีโอกาสก้าวหน้า ในอาชีพครูพลศึกษาทั้งในด้านการหาความรู้เพิ่มเติม โดยการลาศึกษาต่อ และการเลื่อนขั้นเงินเดือนขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อร่วมงานให้ความรัก ความเข้าใจไม่อิจฉาริษยา ยอมรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะและยอมรับในความรู้ความสามารถ ผู้บังคับบัญชามีความเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งเสริมให้ครูทุกคนได้มีโอกาสก้าวหน้าเท่าเทียมกัน ไม่ตำหนิหรือลงโทษผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยอารมณ์ ตลอดจนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ รวมไปถึงผู้ปกครองของนักเรียนและบุคคลอื่น ๆ ในชุมชนมีความเป็นมิตรให้การสนับสนุนกิจกรรมทางพลศึกษาและการกีฬา ได้รับเกียรติและยกย่องในสังคมที่ปฏิบัติงานอยู่ ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับขนบธรรมเนียมประเพณีของภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้เป็นอย่างดี จากปัจจัยเหล่านี้จึงทำให้ขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง

2.2 ครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำในด้านเงินเดือนและผลประโยชน์ เกือบๆ อาจเป็นเพราะว่า ครูพลศึกษาเห็นว่าเงินเดือนที่ได้รับไม่เพียงพอกับการดำรงฐานะในสังคมและรายจ่ายในด้านอื่นของตนเอง โรงเรียนจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่ครูทุกคนไม่เพียงพอ ซึ่งในเรื่องนี้จะเห็นว่าเงินเดือนที่ได้รับนั้นทางราชการได้กำหนดขึ้นเงินเดือนให้ตามวุฒิการศึกษาครูพลศึกษาก็ต้องได้รับเงินเดือนตามวุฒิการศึกษาเหมือนกับครูอื่น ๆ ในโรงเรียน

ส่วนในเรื่องสวัสดิการที่ทางโรงเรียนจัดให้แก่ครูนั้นโรงเรียนอาจจะจัดบริการด้านต่าง ๆ ให้แก่ครูได้ไม่เพียงพอทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้เงินงบประมาณและเงินบำรุงการศึกษาของโรงเรียนนั้นมีระเบียบในการใช้เงินให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และส่งเสริมการศึกษาไม่สามารถนำมาใช้บริการที่นอกเหนือระเบียบของราชการได้..จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูคิดว่าได้รับบริการด้านสวัสดิการไม่เพียงพอ ในเรื่องที่ครูพลศึกษาเห็นว่าอาชีพครูพลศึกษาไม่สามารถหารายได้พิเศษด้านอื่นนั้น อาจเป็นเพราะเห็นว่าไม่สามารถจะมีรายได้จากการใช้ความรู้ความสามารถทางคณพลศึกษาเช่น การสอนกีฬาแก่เยาวชน และประชาชน การเป็นผู้ตัดสินกีฬาและอื่น ๆ ที่เป็นการทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากเงินเดือนที่ได้รับประจำซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่มีผลกระทบต่อระดับขวัญในการปฏิบัติงานรวมถึงการมีความรู้สึกทางราชการได้ให้สวัสดิการที่นอกเหนือจากเงินเดือน เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่ารักษาพยาบาล ค่าการศึกษาบุตรไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมอาจเป็นเพราะเห็นว่าการเบิก-จ่ายเงินเป็นไปด้วยความล่าช้า มีระเบียบ มีหลักฐานการเบิก-จ่ายเงินซึ่งบางครั้งอาจจะต้องใช้จ่ายจริงมากกว่าที่ระเบียบกำหนดไว้จากสาเหตุที่กล่าวมาแล้วจึงอาจจะมีผลกระทบทำให้ครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้อุทัย หิรัญโค (2523:200) กล่าวว่า "การให้ประโยชน์ ก่อเกิด การเลื่อนขั้นเงินเดือน และการจัดสวัสดิการนั้นเป็นการเสริมสร้างขวัญอย่างหนึ่ง และถือว่าเป็นมาตรฐานบำรุงขวัญรักษาวุฒที่ฝ่ายบริหารงานบุคคลจะละเลยมิได้"

3. จากการเปรียบเทียบขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอเมืองและครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษานอกเขตอำเภอเมือง พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งขัดแย้งกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า ขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอเมืองและครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา นอกเขตอำเภอเมือง แตกต่างกัน ทั้งนี้จากความคิดเห็นในการตั้งสมมุติฐาน ผู้วิจัยเห็นว่า ครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองและครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนนอกเขตอำเภอเมืองมีความแตกต่างในสภาพการปฏิบัติงานหลายด้าน เช่น ความสะดวกและคล่องตัวในการเดินทางไปโรงเรียนเพื่อปฏิบัติการสอน การได้รับความร่วมมือในกิจกรรมทางพลศึกษาและกีฬาจากชุมชน การได้รับเกียรติและยกย่องจากสังคมในอาชีพครูพลศึกษา การปรับตัวเข้ากับขนบธรรมเนียมและประเพณี

ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจากรายงานการวิจัยของนคร ชาติตระกูล (2514:ก) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบกำลังขวัญในการปฏิบัติงานของครูในพระนครกับครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" ในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา" เพื่อเปรียบเทียบกำลังขวัญในการปฏิบัติงานของครูในพระนครกับครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และได้พบว่าครูในพระนครมีความพึงพอใจในสภาพการทำงานมากกว่าครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีชั่วโมงสอนมากแต่ก็มีความพึงพอใจที่ได้สอนวิชาที่ตนถนัด แต่ครูส่วนใหญ่ไม่พึงพอใจในการบริหารห้องสมุดและระเบียบของโรงเรียน เพราะหยาบหยาบมาก เกินไปจึงทำให้ผู้วิจัยตั้งสมมุติฐานว่า ขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอ เมืองกับครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัศึกษานอก เขตอำเภอ เมืองแตกต่างกัน แต่จากผลการวิจัยพบว่าขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอาจจะเป็นเพราะว่า ในสภาพปัจจุบันโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาคได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนในการจัดและบริหาร การศึกษา เพื่อให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ เท่าเทียมกับส่วนกลางตามนโยบายกระจายการศึกษาส่วนภูมิภาคและการที่หน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทำให้สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือดีขึ้น จากการมองสภาพและปัญหาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยส่วนรวมจึงทำให้ผู้วิจัยคิดว่า ผลกระทบจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอ อำเภอ เมืองและครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัศึกษานอก เขตอำเภอ เมืองจะมีผลทำให้ขวัญในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน แต่เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกันคือ ครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอ เมืองและครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัศึกษานอก เขตอำเภอ เมืองได้ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนภูมิภาค ซึ่งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วยกันจึงทำให้มีสภาพการปฏิบัติงานใกล้เคียงกันซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุชาติ วิภาสธวัช (2525 : 73) ที่ทำการวิจัยเรื่อง "ขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร" ซึ่งทำการวิจัย เปรียบเทียบขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานครใน เขตชั้น ในและ เขตชั้นนอก และพบว่าขวัญของครูพลศึกษาในโรงเรียนประถม

ศึกษาของกรุง เทพมหานคร เขตชั้นในและ เขตชั้นนอกไม่แตกต่างกัน จากลักษณะและสภาพ การที่กล่าวมาจึงสอดคล้องกับผลการวิจัยของผู้วิจัยในครั้งนี้

3. จากการ เปรียบ เทียบขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาชายกับครูพลศึกษา หญิงที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ จากการวิจัยพบว่าขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาชายและครูพลศึกษาหญิงที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียง เหนือไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจ เนื่องจากในโรงเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบันมีการบริหาร งานทางด้านการ เรียนการสอนโดยแบ่งงาน เป็นลักษณะหมวดวิชา ในแต่ละหมวดวิชาอาจจะ มีจำนวนครูมากหรือน้อยแตกต่างกันขึ้นอยู่กับขนาดและปริมาณงานของโรงเรียนดังนั้นครูพล ศึกษาหญิงจึงมีโอกาสได้รับผิดชอบงานที่ตรงกับความถนัดและ เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ มีโอกาสได้รับการส่งเสริมให้ก้าวหน้าในอาชีพครูพลศึกษา ได้รับการช่วยเหลือ ในการแก้ปัญหาจาก เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา มีโอกาส เสนอแนะความคิดเห็น ในการ ปฏิบัติงานในหมวดวิชา เท่า เทียบกับครูพลศึกษาชาย นอกจากนี้จะ เห็นว่าในสังคมปัจจุบัน สตรีได้รับสิทธิและการยอมรับจากสังคมมากขึ้นรู้สึกว่าคุณเองมีความสามารถและความสำคัญ ไม่แพ้ชาย สตรีมีบทบาทและมีความสามารถในการบริหารงานในหลาย ๆ ด้านรวมถึง การบริหารงานทางด้านการศึกษา สิ่งเหล่านี้ อาจ เป็นผลกระทบทำให้ครูพลศึกษาหญิงมีความ มั่นใจในสภาพการปฏิบัติงานและมีความมั่นใจในตำแหน่งหน้าที่การงานที่กำลังดำรงอยู่จึง อาจ เป็น เหตุให้ผลการวิจัยออกมาดังที่ปรากฏ

ข้อเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวกับการวิจัย เรื่องนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง ควร เห็นความสำคัญและทำให้ระดับขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาคงอยู่ใน ระดับสูง ตลอดจนหาวิธีปรับปรุง สร้างเสริมขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาให้มีระดับ สูงขึ้นต่อไป

2. โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรจัดห้องสมุดให้มีตำรา

และเอกสารเพื่อการศึกษาค้นคว้า อ้างอิงอย่างเพียงพอเพื่อให้ครูผู้สอนและนักเรียนได้ใช้เป็นแหล่งศึกษาและค้นคว้าและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

3. โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรจัดให้มีอุปกรณ์การเรียน การสอนวิชาพลศึกษาให้เพียงพอ จัดให้มีห้องเก็บอุปกรณ์ ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งตัวตลอดจนจัดให้มีสถานที่ในการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาอย่างเพียงพอ

4. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรส่งเสริมให้ครูพลศึกษาได้มีโอกาสได้เข้ารับการอบรมทางพลศึกษา และทักษะกีฬาที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น เพื่อพัฒนาความรู้และการเรียนการสอนรวมถึงทำให้ครูพลศึกษาได้รับความรู้ใหม่ ทางพลศึกษา และการกีฬาทันเหตุการณ์ทั้งนี้เพื่อนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน

5. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรปรับปรุง ด้านสวัสดิการ และจัดให้มีบริการด้านต่าง ๆ แก่ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนให้เพียงพอ เพื่อสร้างแรงจูงใจและขวัญในการปฏิบัติงานของครู

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป ดังนี้

1. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาโดยพิจารณาถึงเรื่องอายุ ภูมิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน
2. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนภูมิภาค ทั้งภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้
3. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษากับครูที่สอนวิชาอื่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครกับครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาค
5. ควรทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนการสอนกับระดับขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ